

Vergaderjaar 2022–2023

34 952

Investeren in Perspectief – Goed voor de Wereld, Goed voor Nederland

Nr. 183

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 22 december 2022

Graag informeer ik u hierbij over de stand van zaken rondom de verschillende opties die zijn onderzocht om 36 Afghaanse studentes aan het National Agricultural Education College (NAEC) in Kaboel alsnog hun studie af te laten ronden, zoals ik heb toegezegd tijdens de begrotingsbehandeling Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking 2023 d.d. 3 november 2022 (Handelingen II 2022/23, nr. 18, items 4 en 8)

Zoals ook tijdens de begrotingsbehandeling toegelicht, hecht ik groot belang aan toegang tot onderwijs voor meisjes en vrouwen. Om die reden is sinds de machtsovername van de Taliban in Afghanistan alles op alles gezet om alle studenten van het NAEC, inclusief de meisjes, binnen de laatste Nederlandse bijdrage aan de landbouwschool af te laten studeren. Daarvoor hebben zowel het ministerie, als de Wageningen Universiteit die het project uitvoert, als het management van de landbouwschool zelf, zich ingezet. De context om hierop succes te behalen wordt echter steeds lastiger. De de facto autoriteiten in Afghanistan geven de studentes geen schriftelijke toestemming om fysiek dan wel online onderwijs te volgen. Dat staat niet op zichzelf. Sinds maart 2022 is toegang tot middelbaar onderwijs voor meisjes reeds opgeschort, en zijn veel vormen van beroeps- en hoger onderwijs voor meisjes proactief ontmoedigd door de Taliban. Dat heeft het Kabinet, net als de EU en de VN, herhaaldelijk veroordeeld. Desondanks kondigde de Taliban op 20 december aan dat nu ook alle toegang tot hoger onderwijs voor vrouwen en meisjes in het hele land met onmiddellijke ingang zou worden opgeschort.

Zolang de studentes geen toestemming krijgen, zou het voor hen onacceptabele veiligheidsrisico's opleveren om toch onderwijs te volgen. Dat zou ingaan tegen de voorwaarde die het kabinet aan ontwikkelingsprojecten in Afghanistan stelt, namelijk dat er geen onaanvaardbare risico's voor begunstigen of stafleden van projecten

mogen bestaan¹. Daarom is in nauw overleg en met inachtneming van advies van de Wageningen Universiteit geconcludeerd dat er geen mogelijkheden bestonden voor de 36 studentes om onder de huidige omstandigheden in Afghanistan hun studie af te maken. Ook niet via online onderwijs.

Op uw verzoek heb ik, ondanks de gedegen afweging die heeft plaatsgevonden voorafgaand aan dit besluit, nogmaals onderzocht of er niet toch nog alternatieve mogelijkheden zijn om deze groep studentes verder te ondersteunen. Dat onderzoek heeft plaatsgevonden op verschillende sporen.

Diplomatiek spoor

Onze Chargé d'Affaires is over deze kwestie op het geëigende niveau in contact getreden met de de facto autoriteiten in Afghanistan. Daarbij is het belang van onderwijs voor vrouwen en meisjes benadrukt en expliciet de vraag gesteld of er niet toch mogelijkheden bestaan om de meisjes naar school te laten gaan en van een erkend diploma te voorzien. Daarvoor zou dan, zoals ook tijdens de begrotingsbehandeling Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking besproken, schriftelijke toestemming nodig zijn. Die schriftelijke toestemming is tot op heden niet toegezegd en de kans dat hier verandering in optreedt is zeer klein.

Online onderwijs

Er is nogmaals onderzocht of online onderwijs toch een uitkomst zou kunnen bieden. Echter blijkt dit om twee redenen niet goed uitvoerbaar. Allereerst wordt investeren in online onderwijs door de Wageningen Universiteit niet als werkbare optie gezien met het oog op de kwaliteit van het onderwijs. De opleiding aan de landbouwschool betreft immers praktijkonderwijs. Ten tweede is er op dit moment geen toezegging of toestemming van de de facto Afghaanse autoriteiten voor het uitgeven van een volwaardig diploma door de landbouwschool voor de meisjes na het afronden van hun opleiding.

Vervolgen van de studie aan een andere onderwijsinstelling

Op dit moment wordt onderzocht of er een mogelijkheid zou bestaan om een andere landbouwschool in een buurland van Afghanistan te vinden die bereid zou zijn om de meisjes hun laatste semester daar af te laten maken. In dat geval zou daartoe eventueel een studiebeurs verschaft kunnen worden. Het uitwerken van deze optie vergt veel tijd en succes is van veel verschillende factoren afhankelijk. Allereerst de bereidheid van de meisjes zelf om überhaupt naar een andere locatie dan hun woonplaats af te reizen, eventuele bereidheid van een derde land om de meisjes te huisvesten, een goed aansluitend curriculum en de taal van lesgeven op een andere school. Op dit moment bestaat over al die factoren nog geen zekerheid. Ik blijft dit spoor uitlopen en zal de Kamer in het eerste kwartaal van 2023 informeren over de haalbaarheid van deze optie.

Dat betekent wel dat er op dit moment nog geen concrete oplossing is om de meisjes toch hun diploma te laten behalen. Dat is een pijnlijke conclusie, die helaas niet op zichzelf staat. Zoals u weet zijn de ontwikkelingen in Afghanistan op dit moment zeer zorgwekkend. Ik blijf me inzetten voor de positie van vrouwen en meisjes, via projecten en programma's waar inzet daarop veilig kan plaatsvinden. Dit jaar zet ik

¹ Kamerstuk 34 952, nr. 151.

daarop in via een aanvullende bijdrage van 10 mln. euro aan het Afghanistan Reconstruction Trust Fund voor inzet op basisnoden als onderwijs, voedselzekerheid en gezondheid en *livelihoods*. Dat is bovenop de 55 mln. euro Nederlands geld dat het ARTF nog in kas had². Ook heb ik een bijdrage van 11 mln. euro aan het VN-fonds voor basisnoden, het Special Trust Fund for Afghanistan gedaan. De nadruk van de Nederlandse bijdrage bij dit fonds ligt op het versterken van *livelihoods* en de economische positie van vrouwen. Dit alles gebeurt uiteraard op basis van strikte voorwaarden: steun dient alleen via multilaterale organisaties of ngo's te worden verstrekt, niet (direct of indirect) via de Taliban; er mag geen inhoudelijke bemoeienis van de Taliban plaatsvinden m.b.t. beleid, uitvoering en management; en gelijke toegang dient zeker gesteld te zijn voor vrouwen en meisjes³.

Met het doel van versterken van *livelihoods* en de positie van vrouwen heb ik aanvullend 10 mln. euro vrijgemaakt voor nieuwe steun aan het maatschappelijk middenveld in 2022 en 2023, die onder andere inzet op het bieden van platforms om stemmen van vrouwen gehoord te laten worden en micro-entrepreneurship kansen voor vrouwen in de hoop dat zij als positieve rolmodellen kunnen dienen. Voor deze steun gelden aanvullende voorwaarden, onder andere dat er geen onacceptabele veiligheidsrisico's voor staf of begunstigden mogen bestaan⁴.

Voor de 36 jonge vrouwelijke studentes aan het NAEC bestaat er een reële kans dat deze inzet helaas niet voldoende is. Wel krijgen de meisjes hoe dan ook allemaal een certificaat van deelname. Ook zullen zij door de Wageningen Universiteit worden ondersteund met onder meer een aanbevelingsbrief. Dat dit voor hen wellicht het hoogst haalbare zal zijn, en dat het niet mogen afmaken van hun opleiding voor zo veel andere vrouwen in Afghanistan gezien de meest recente ontwikkelingen de realiteit zal zijn, blijft frustrerend.

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
E.N.A.J. Schreinemacher

² Kamerstuk 34 952, nr. 159.

³ Kamerstukken 34 952 en 27 925, nr. 177.

⁴ Kamerstuk 34 952, nr. 151.